

Katarzyna Nowak-McNeice
Instytut Filologii Angielskiej
Wydział Filologiczny
Uniwersytet Wrocławski
ul. Kuźnicza 22
50-138 Wrocław
knowakmc@hum.uc3m.es
+34 634233013

Autoreferat

1. Imię i nazwisko: Katarzyna Nowak-McNeice

2. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa z dn. 18 października 2005, nadany uchwałą Rady Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, na podstawie rozprawy pt. „Podmioty w podróży. Tożsamości postkolonialne w przestrzeni liminalnej na przykładzie prozy pisarek pochodzenia indyjskiego” pod kierunkiem prof. dr. hab. Zbigniewa Białasa (Uniwersytet Śląski).

Tytuł magistra filologii w zakresie filologii angielskiej z dn. 21 czerwca 2001, nadany przez Wydział Filologiczny Uniwersytetu Wrocławskiego, studia ukończone z wynikiem bardzo dobrym. Promotor: dr hab. Dominika Ferens, prof. UW.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych.

2006-obecnie – Uniwersytet Wrocławski, Instytut Filologii Angielskiej (2006-7 na stanowisku asystenta, 2007-obecnie na stanowisku adiunkta)

2009-2015 – Wyższa Szkoła Filologiczna, Wrocław (2009-10 na stanowisku wykładowcy, 2010-12 na stanowisku asystenta, 2012-15 na stanowisku adiunkta)

2006-2009 – Wyższa Szkoła Menedżerska, Legnica, adiunkt

2005-2006 – Wyższa Szkoła Lingwistyczna, Częstochowa, starszy wykładowca

4. Wskazanie osiągnięcia* wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.):

a) Tytuł osiągnięcia naukowego: „California and the Melancholic American Identity”

b) Publikacje składające się na osiągnięcie:

1. Nowak McNeice, Katarzyna. *California and the Melancholic American Identity in Joan Didion's Fiction: Exiled from Eden*. Nowy Jork: Routledge, 2018. ISBN: 978-1-13-837041-8. 202 strony. Anonimowi recenzenci wydawniczy.
2. Nowak-McNeice, Katarzyna, Agata Zarzycka. *A Dark California: Essays on Dystopian Depictions in Popular Culture*. Jefferson: McFarland, 2017. ISBN: 978-1-4766-6783-6. 205 stron. Tom współredagowany. Udział procentowy 50%. Anonimowi recenzenci wydawniczy.
3. Nowak McNeice, Katarzyna. "The Californian Exopolis: Hector Tobar's and Tim Z. Hernandez's Literary Interventions". *The Watchung Review: the Journal of the New Jersey College English Association*, vol. 1 (2017). str. 76-83. ISSN 2573-1750.
4. Nowak McNeice, Katarzyna. "Representation of the Displacement of California's Native American Population: Helen Hunt Jackson's *Ramona*" w: *Cultures in Movement*, red. Martine Raibaud, Micaéla Symington, Ionut Untea, David Waterman. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2015. Str. 58-69. ISBN (13): 978-1-4438-7189-1.
5. Nowak McNeice, Katarzyna. "Joan Didion's California: Literary Representations of History, Melancholy and Transgression". *The Quint: An Interdisciplinary Quarterly from the North*, vol. 7.1 (grudzień 2014). UCN, Canada. Str. 82-99. ISSN 1920-1028.
6. Nowak McNeice, Katarzyna. "Remembering the Loss, Constructing the Future: Time and Memory in Helen Hunt Jackson's *Ramona*" w: "*Hours like bright sweets in a jar*": *Time and Temporality in Literature and Culture*, red. Alicja Bembien, Sonia Front. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2014. Str. 69-80.
7. Nowak McNeice, Katarzyna. "Grieving the Loss of Native American California: Helen Hunt Jackson's *Ramona*" w: *Culture and Rites/Rights of Grief*, red. Zbigniew Białas, Paweł Jędrzejko, Julia Szoltysek, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2013. Str. 100-107.
8. Nowak, Katarzyna. "Melancholic Opera: Representation of Emigrants in Puccini's *La Fanciulla del West* and *Manon Lescaut*" w: *Words and Music*, red. Victor Kennedy, Michelle Gadpaille, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2013. Str. 21-28.

9. Nowak, Katarzyna. "California after the U.S. Conquest and the Status Anxiety: Maria Amparo Ruiz de Burton's *The Squatter and the Don*" w: *Narrating American Gender and Ethnic Identities*, red. Aleksandra Różalska, Grażyna Zygałło. Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2013. Str. 145-155.

10. Nowak, Katarzyna. "*The Girl of the Golden West*: European and American Fictions of California after the U.S. Conquest". *Polish Journal for American Studies*. Red. Marek Paryż, 2012. Str. 13-24.

11. Nowak, Katarzyna. "The Myth of Eternal Return: Melancholic Formation of Identity and Production of Cultural Icons" w: *A Culture of Recycling /Recycling Culture?* Red. Wojciech Kalaga, Marzena Kubisz, Jacek Mydla. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2011. Str. 21-26.

c) omówienie celu naukowego ww. prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Cykl esejów i monografia składająca się na osiągnięcie naukowe skupia się na zagadnieniu tożsamości kalifornijskiej i, szerzej, amerykańskiej, omówionej na przykładach wybranych tekstów literackich od początków literatury kalifornijskiej do XXI wieku. Tożsamość ta jest ujęta z perspektywy psychoanalitycznej koncepcji melancholii, która zakłada powstanie kategorii instancji krytycznej czy też sumienia jako konsekwencji doświadczenia straty i braku.

Publikacją wieńczącą moje zainteresowania badawcze Kalifornią i literaturą kalifornijską jest monografia pt. *California and the Melancholic American Identity in Joan Didion's Fiction: Exiled from Eden*, wydana w Routledge w serii Literary Criticism and Cultural Theory. Tom ten bada koncepcję tożsamości kalifornijskiej w powieściach Joan Didion, odwołując się do koncepcji melancholii w rozumieniu zarówno Freuda jak i Waltera Benjamina (oraz krytyków ich teorii). Studium to śledzi rozwój przedstawienia tożsamości kalifornijskiej, poczynając od pierwszych powieści Didion, gdzie Kalifornia odgrywa centralną rolę, tj. *Run River* i *Play It As It Lays*, przez *A Book of Common Prayer* do *Democracy* i *The Last Thing He Wanted*, gdzie Kalifornia stopniowo staje się coraz odleglejszym punktem odniesienia dla bohaterów powieści.

Celem monografii było rozważenie kwestii przedstawienia historii Kalifornii w powieściach Didion (ale także w jej esejach i pisarstwie autobiograficznym) jako historii białych osadników, którzy przebyli kontynent w XIX wieku i znalezienie odpowiedzi na pytanie: co

sprawiło, że pisarka tak świadoma historii i procesów społecznych, zdecydowała się „wybielić” historię Kalifornii, przedstawiając ją jako pozbawioną wpływu Californios i rdzennych mieszkańców regionu? Tę właśnie białą plamę w pisarstwie Didion analizuje monografia, rozumiejąc to milczenie jako niemy środek ciężkości i główny powód poczucia straty dojmująco odczuwanej przez bohaterów powieści Didion i jej pierwszoosobowych narratorów. Teoria melancholii pozwala zrozumieć, że to, o czym Didion nie pisze, jest ważniejsze od tego, o czym mówi: całe rozdziały historii kalifornijskiej i ich bohaterowie, pomijani i wyciszeni w analizowanych powieściach, powracają w postaci niemożliwego do zlokalizowania poczucia straty, co z kolei skutkuje melancholijnym portretem Kalifornii i tożsamości kalifornijskiej u Didion.

Studium powieściopisarstwa Didion jest podzielone na cztery rozdziały oraz wstęp i zakończenie. Wstęp jest podzielony na dwie części: w części pierwszej „Joan Didon, the Native Daughter”, zaczynam od przedstawienia materiału, na którym skupia się studium oraz wyjaśniam podstawowe założenia monografii, czyli kwestie melancholii i tożsamości amerykańskiej. W kolejnych powieściach Didion przedstawienie tożsamości kalifornijskiej ewoluuje od poczucia trwałej i zespolonej tożsamości doświadczanej przez bohaterów pierwszych powieści Didion, do całkowitej niemożności takiej samodefinicji, gdzie tożsamość kalifornijska jest definiowana tylko i wyłącznie negatywnie – przez to, czym nie jest. Ta ewolucja odpowiada stopniowym zmianom w przedstawieniach historii Kalifornii, która jawi się jako historia kolonialna pustej przestrzeni (w sensie nadawanym temu terminowi przez Edwarda Saida), gotowej na przyjęcie kolonizatorów, uwolniona od rdzennych mieszkańców, Californios oraz innych wczesnych osadników i imigrantów, którzy w ten sposób są pozbawieni głosu i wyrzuceni poza nawias historii.

W drugiej części wstępu, zatytułowanej „California Losses and Melancholia”, omawiam podejścia teoretyczne do zagadnienia melancholii, zaczynając od podziału na pierwotne i wtórne straty leżące u podstaw melancholijnej wizji tożsamości. Przez pierwotną stratę rozumiem stratę pogranicza (gdy Kalifornia nie jest już regionem, Zachodem, ale stanem, włączonym w struktury organizacyjne Stanów Zjednoczonych), jasno zakreśloną w pierwszej powieści Didion. W drugiej i kolejnych powieściach mamy do czynienia z wtórną stratą, jaką jest strata pogranicza jako utraconego ideału. Oznacza to, że pogranicze jest rozumiane nie tyle jako konkretny region geograficzny, ale raczej jako ideał, który nigdy nie stał się rzeczywistością. Straty te generują melancholię stanowiącą podstawę tożsamości kalifornijskiej.

Teza o centralności pogranicza dla tożsamości amerykańskiej autorstwa Fredericka Jacksona Turnera, znana jako *the frontier thesis*, omówiona jest w drugiej części wstępu. Jest ona ważnym elementem mitologii kalifornijskiej u Didion i stanowi podstawę jej rozumienia Kalifornii. Podobnie też jak Turner ewoluował w swoim rozumieniu, na czym zasadza się tożsamość amerykańska, od pogranicza do regionu, tak też rozumienie Didion zmienia się, od stabilnej tożsamości osadzonej w historii do rozproszonej i coraz luźniej związanej z miejscem. Didion powraca do kwestii tożsamości kalifornijskiej we wszystkich swoich tekstach, z melancholijną gorliwością.

Wtórna strata, utrata ideału pogranicza, jest rozumiana na kilka sposobów, wokół których zorganizowane są kolejne rozdziały. I tak w pierwszym rozdziale omawiam utratę natury jako niespełnionego (i niemożliwego do spełnienia) ideału Kalifornii jako ziemi obiecanej i raju. Drugi rozdział skupia się na utracie historii jako narracji zasadzającej się na ideałach Boskiego Przeznaczenia (Manifest Destiny), które od początku było oparte na fałszywym poczuciu wyjątkowości. Po utracie natury i historii kolejną stratą jest utrata wartości etycznych, u Didion ściśle związana z utratą idei pogranicza jako miejsca, gdzie te wartości wpływały naturalnie z kontaktu z naturą, będąc jednocześnie spełnieniem pewnej wizji historii. Czwartą utratą, omawianą w czwartym rozdziale, jest utrata języka potrzebnego, by te wszystkie straty opisać.

Pierwszy rozdział, „The Loss of Nature”, podejmuje zagadnienie natury rozumianej w duchu filozofii Henry’ego Thoreau i głębokiej ekologii, ponieważ sama Didion definiuje amerykański Zachód w sposób ekologiczny. Natura jest ujęta w cudzysłów, aby podkreślić problematyczny charakter tego pojęcia u Didion. Jej portret Kalifornii staje się monumentem wystawionym naturze zniweczonej w procesie pionierskich wypraw i osadnictwa. Pionierzy są przedstawiani w sposób paradoksalny: jako ideał, a jednocześnie jako ci, których pionierskość gwarantuje ich nietykalność. Zbawcza moc takiej narracji jest problematyczna, gdyż prowadzi do nadużyć; podobnie jak wizje natury, która ma spełniać funkcję służebną względem pionierów (wizja taka jest promowana np. przez Emersona i wywodzi się ze źródeł biblijnych). Postaci w powieściach Didion, starający się realizować ideały pionierskości, tym samym uczestniczą w akcie agresji wobec natury, co z kolei rodzi ich melancholię.

Rozdział drugi, „The Loss of History”, skupia się na koncepcji historii znajdującej się w centrum mitologii Kalifornii w powieściach Didion. Wychodząc z założenia, że początki historii Kalifornii mogą być wyobrażone jako wygnanie z raju, Didion buduje wyrafinowaną wizję, wedle której początek historii – moment przejścia przez kontynent białych pionierów,

wśród których znajdują się przodkowie Didion, i skolonizowanie przez nich Kalifornii – to jednocześnie jej koniec. W rezultacie terażniejszość i przeszłość łączą się na jednej płaszczyźnie temporalnej, co z kolei skutkuje unicestwieniem historii (zgodnie z koncepcją Waltera Benjamina). Podobnie jak pionierska przeszłość nadaje znaczenie momentowi terażniejszemu, wiążąc terażniejszość i przeszłość, tak też związane są wizje Kalifornii jako (rajskiego) ogrodu i pustyni. Problematyczny w prozie Didion okazuje się fakt, że pogranicze nie posiada mocy zbawczej, co, jak stwierdzam, jest bezpośrednim wynikiem niemożności reprezentacji historii, która miała miejsce przed przybyciem białych pionierów i z innego punktu widzenia. Bolesne doświadczenie historii nie znajduje rozwiązania w postaci uleczenia, dlatego też bohaterowie powieści Didion wolą ucieczkę od konfrontacji z wizją przeszłości opartą na fałszywych przesłankach, co jest skazane na porażkę.

Rozdział trzeci, „The Loss of Ethics”, zaczyna się od odniesienia do Freudowskiej koncepcji sumienia jako wyrastającego z doświadczenia straty; w kontekście prozy Didion strata ta jest rozumiana jako utrata ideału Kalifornii jako rajskiego ogrodu, niemożność uniknięcia konfrontacji z historią i w końcu utrata wartości etycznych wywodzących się z pionierskiego kodu honoru, który opiera się na lojalności względem rodziny i społeczności. W prozie Didion zamknięcie pogranicza było kluczowym momentem w amerykańskiej historii z etycznego punktu widzenia, gdyż, jak to przedstawia pisarka, w zmienionym, popogranicznym świecie dominują hipokryzja i cynizm, zaprzeczenie pionierskich wartości. Przeszłość w tej perspektywie rozczarowuje, ponieważ pionierski kod wartości okazuje się być iluzją. Paradoksalnie zatem Didion w późniejszych powieściach odrzuca własną wcześniejszą idealistyczną reprezentację przeszłości, a mimo to podtrzymuje znaczenie podstawowych wartości pionierów.

Czwarty rozdział, „The Loss of Language”, obrazuje stopniowe odejście w późniejszych tekstach Didion od przedstawiania Kalifornii jako podstawowego umiejscowienia akcji powieści i ich głównego tematu, mimo że Kalifornia pozostaje ważnym punktem odniesienia. W swoich dwóch ostatnich powieściach, o charakterze bardziej eksperymentalnym i postmodernistycznym w porównaniu do poprzednich, Didion omawia strategię przetrwania opierającą się na sile narracji, po raz kolejny podejmując zagadnienie wartości pionierskich i ich centralnego miejsca w moralności amerykańskiej. Przemoc, zawierająca się w języku wykluczenia, skutkuje zapaścią komunikacji międzyludzkiej, co jest zobrazowane symbolicznie poprzez odniesienie do jazdy, samochodów i autostrad, zajmujących ważne miejsce w symbolicznej kulturze amerykańskiej i kalifornijskiej. U Didion zapaść

komunikacji łączy się z separacją od ciała, której rezultatem jest utrata języka. W swoich ostatnich powieściach Didion dokonuje swoistej dekonstrukcji konwencji powieściowej, odrzucając zasadność logiki przyczynowo-skutkowej dla konstrukcji bohaterów literackich, otwierając w zamian tekst na przypadkowość i chaos. To z kolei oznacza, że język okazuje się nieadekwatnym medium dla celów narracji. Przyznając się do zdrady względem czytelnika (która według Didion jest wpisana w warsztat pisarski), Didion obnaża ograniczenia swojej prozy i powieści jako gatunku.

W konkluzjach zbieram wnioski przedstawione w kolejnych rozdziałach i podsumowuję analizę zaprezentowaną w toku dyskusji w monografii, podkreślając cyrkularny charakter melancholii i niemożność wyjścia poza logikę utraty i jej opłakiwania, co u Didion objawia się przemożnym trwaniem w ograniczeniach wizji kalifornijskiej historii i wynikającej z niej tożsamości. Podkreślam, że od pierwszej powieści Didion, *Run River*, której bohaterowie doświadczają poczucia bezcelowości istnienia związanego z zamknięciem pogranicza i niemożności dalszej ekspansji na Zachód; przez drugą, *Play It As It Lays*, dokumentującą pustkę Hollywood; i w kolejnych, *The Book of Common Prayer*, *The Last Thing He Wanted* i *Democracy*, Didion poprawnie rozpoznaje melancholię kalifornijską swoich bohaterów, jednakże sytuuje jej powody w złym miejscu, to znaczy wywodzi ją z zamknięcia pogranicza i zaprzepaszczenia kodu etycznego pionierów, gdy tymczasem bardziej prawdopodobne jest dowiedzenie (w oparciu o źródła historyczne), że gloryfikacja pogranicza, będąca zafałszowaniem historii przemocy i brutalności (przez niektórych historyków określana mianem ludobójstwa) skutkuje melancholią i tożsamością na niej opartą.

W zakończeniu zaznaczam też, że nie tylko w powieściach, ale także w tekstach autobiograficznych, Didion koncentruje się na poczuciu straty i płynącej z niej melancholii. Na pytanie, dlaczego autorka powraca do kwestii tożsamości kalifornijskiej i przedstawia ją jako melancholijną, jednocześnie wymazując rozdziały historii Kalifornii naznaczone przemocą i wykluczeniem, odpowiadam odnosząc się do teorii Freuda, który skutkiem ubocznym melancholii nazwał powstanie sumienia. Kosztem melancholii, dla Didion, jest powstanie instancji krytycznej, pozwalającej na samoocenę. Tak więc uporczywe powracanie do kwestii straty charakteryzujące wszystkie teksty Didion leży u podstaw jej melancholijnego portretu Kalifornii i przedstawienia tożsamości kalifornijskiej jako opartej na melancholii właśnie. Jednak warte podkreślenia jest, że Didion lokuje stratę nie w historycznie uwarunkowanej różnorodności etnicznej i kulturowej Kalifornii, ale w stracie doświadczonej przez wąską grupę pionierów. Autorka przyznaje, że nie ma sposobu, by

poradzić sobie z poczuciem straty; w przeciwieństwie do jej wizji Kalifornii opartej na wykluczeniu przywołuję pisarzy kalifornijskich, których portret stanu jest bardzo odmienny, gdyż celebrytuje różnice i opiera się na heterogeniczności. Tak więc tożsamość kalifornijska w ujęciu Didion pozostaje nierozwiązanym paradoksem, podobnie jak tożsamość amerykańska. Stawiam tezę, że zaakceptowanie różnic kulturowych i etnicznych jest jedynym sposobem na prawdziwszą i lepiej odpowiadającą na zapotrzebowania czytelników literaturę amerykańską i kalifornijską.

Wśród publikacji składających się na osiągnięcie naukowe znajduje się ponadto tom współredagowany z dr Agatą Zarzycką, zatytułowany *A Dark California: Essays on the Dystopian Depictions in Popular Culture*, wydany w amerykańskim wydawnictwie McFarland, specjalizującym się w badaniach nad kulturą popularną. Tom jest zbiorem artykułów, z których każdy jest studium wybranego zjawiska lub kreacji kulturowej (powieści, gry komputerowej, albumu muzyki popularnej, koncertu) proponującym analizę ciemnej strony kalifornijskiego marzenia. Do współpracy zostali zaproszeni badacze z Europy i Stanów Zjednoczonych reprezentujący rozmaite perspektywy badawcze. Ta eklektyczność, w duchu płynnej nowoczesności Baumana, pozwoliła na zastanowienie się nad tytułowym kalifornijskim „mrokiem” z użyciem różnych narzędzi badawczych. Tom składa się z czternastu rozdziałów poprzedzonych wstępem i zamkniętych podsumowaniem. We wstępie, napisanym wspólnie ze współredaktorką tomu, proponujemy podejście do dialektyki światła i ciemności, postępu i zacofania, utopii i dystopii, charakterystycznych dla produkcji kulturowych wywodzących się z Kalifornii bądź też ją opisujących, z użyciem teorii nomadyzmu (w ujęciu Braidotti) i kłącza (za Deleuzem i Guattarim). Wyjaśniając, na czym polega wartość analizy zjawisk kulturowych wywodzących się z Kalifornii, odnosimy się do Wallace’a Stegnera, który podkreśla, że Kalifornia jest skondensowaną Ameryką. Nie sposób też uniknąć przywołania Joan Didion, badaczki mitu kalifornijskiego, która z niejaką frustracją mówi o cyrkularności znaczeń Kalifornii i jej autoreferencyjności. W zakończeniu, również napisanym wspólnie ze współredaktorką, skupiamy się na wielowymiarowości Kalifornii jako kulturowego punktu odniesienia, funkcjonującego poza granicami stanu i kraju. Jako przykład podajemy różnorakie dzieła kulturowe pochodzące z Polski: funkcjonowanie Kalifornii jako tropu kulturowego i punktu odniesienia jest przedstawione na przykładach tekstów literackich takich jak powieści czy piosenki. Kalifornia, którą analizujemy w tomie, jest – wbrew popularnemu rozumieniu – miejscem mrocznym, w którym jednakże duch nomadyzmu pozwala na erupcję twórczości, i której heterogeniczność

bezustannie pozostaje źródłem inspiracji w wymiarze globalnym. Wartość temu zatem zasadza się na analizie współczesnych kreacji artystycznych z perspektywy, u podstaw której leży zrozumienie kultury jako zjawiska nomadycznego, co z kolei pozwala na przedstawienie kulturowych znaczeń Kalifornii i jej tożsamości jako częstokroć wewnętrznie sprzecznych. Tezą tomu jest twierdzenie, że tylko zaakceptowanie paradoksalnego charakteru Kalifornii pozwala na jej zrozumienie, które ze względu na różnorodność znaczeń pozostaje niepełne.

Na osiągnięcie naukowe składa się również cykl artykułów, opublikowanych zarówno w czasopiśmie naukowych, jak i w tomach zbiorowych, które omawiam z podziałem na kategorie tematyczne.

Jedynym esejem analizującym twórczość Joan Didion jest “Joan Didion’s California: Literary Representations of History, Melancholy and Transgression”, który ukazał się w kanadyjskim czasopiśmie *The Quint: An Interdisciplinary Quarterly from the North* (wydany w 2014 roku i ponownie opublikowany w 2018 roku w tomie zbierającym wyselekcjonowane publikacje *The Quint* z ostatnich dziesięciu lat). Prezentuje on twórczość Didion, czerpiąc przykłady zarówno z jej powieści, jak i tekstów autobiograficznych i esejów dziennikarskich, w kategoriach melancholii. W tym eseju skupiam się na historii grupy Donner-Reed, która wyruszyła kolonizować Kalifornię. Większość członków zginęła, a ci, którzy przeżyli, przeżyli dzięki praktykom kanibalistycznym. Według Didion ta historia na zawsze związana jest z mitem kalifornijskim i każe zadać pytanie, kim są kalifornijczycy, spadkobiercy grupy Donner-Reed, i jakie są ich podstawy tożsamości kalifornijskiej. Esej ten nie stanowi części monografii poświęconej twórczości Didion, chociaż poprzez zakreślony krąg zainteresowań badawczych łączy się z monografią.

W trzech esejach badam kwestie przedstawień rdzennych mieszkańców Ameryki oraz Californios – tych grup mieszkańców Kalifornii, których Didion pomija milczeniem. Esej pt. “Representation of the Displacement of California’s Native American Population: Helen Hunt Jackson’s *Ramona*” opublikowany w zbiorze zatytułowanym *Cultures in Movement*, podejmuje kwestię przemocy polegającej na wykluczeniu z pamięci zbiorowej w tworzeniu tożsamości. Jest on analizą powieści *Ramona* Heleny Hunt Jackson z 1884 roku, której celem było, podobnie jak w przypadku *Chaty Wujka Toma*, poruszenie sumienia Amerykanów. W celu zrozumienia żałoby i przemocy odwołuję się do Judith Butler, dla której Levinasowska etyka jest perspektywą pozwalającą na przedstawienie luk w dominującej ekonomii reprezentacji. W eseju “Remembering the Loss, Constructing the Future: Time and Memory in Helen Hunt Jackson’s *Ramona*” opublikowanym w tomie “*Hours like bright sweets in a*

jar”: *Time and Temporality in Literature and Culture*, również omawiam powieść Helen Hunt Jackson, tym razem jednak skupiając się na kwestii czasu i pamięci. Analizuję znaczenie Tezy Pogranicza Fredericka Jacksona Turnera dla zrozumienia tożsamości kalifornijskiej opartej na wykluczeniu rdzennych Amerykanów i „wybieleniu” historii stanu. Podobne zagadnienia omawia esej “Grieving the Loss of Native American California: Helen Hunt Jackson’s *Ramona*” opublikowany w tomie *Culture and Rites/Rights of Grief*. Również podejmuje się on analizy powieści Jacksona, tym razem jednak podkreślając rolę „Boskiego Przeznaczenia” (Manifest Destiny) w tworzeniu tożsamości kalifornijskiej. Odwołuję się do „melancholii rasowej”, terminu Anne Anlin Cheng, który określa dominującą tożsamość amerykańską jako melancholijną. Wykluczenie i pozbawienie głosu mieszkańców Kalifornii innych niż biali jest w centrum zainteresowania tego tekstu.

Powiązany z tym cyklem tematycznym jest też esej “California after the U.S. Conquest and the Status Anxiety: Maria Amparo Ruiz de Burton’s *The Squatter and the Don*” opublikowany w tomie *Narrating American Gender and Ethnic Identities*. Również podejmuje on analizę reprezentacji grupy mieszkańców Kalifornii nieznajdujących głosu w oficjalnej historii stanu (i wyciszanych w prezentacji mitu kalifornijskiego u Didion); tym razem skupiam się na Californios, czyli potomkach hiszpańskojęzycznych osadników, którzy skolonizowali region przed przybyciem Amerykanów. Na przykładzie pierwszej powieści przedstawiającej tę grupę ludności identyfikuję pochodzenie mitu kalifornijskiego jako opierającego się na wykluczeniu, analizując związki między kategoriami płci kulturowej i rasy oraz ich znaczenie dla tożsamości kalifornijskiej.

“The Myth of Eternal Return: Melancholic Formation of Identity and Production of Cultural Icons”, opublikowany w tomie *A Culture of Recycling /Recycling Culture?*, również skupia się na powstawaniu tożsamości emigrantki, przywołując przykłady fikcyjnej reprezentacji Heleny Modrzejewskiej u Susan Sontag, oraz Normy Jeane w powieści *Blonde* Joyce Carol Oates. Obie powieści sytuują swoje bohaterki w Kalifornii, której znaczenie wykracza poza rozumienie geograficzne. Kalifornia staje się przestrzenią mityczną, jednocześnie tożsamą ze śmiercią i z nowym początkiem.

W dwóch publikacjach zajmuję się kwestią reprezentacji emigracji jako tropu literackiego w librettach operowych. W eseju “Melancholic Opera: Representation of Emigrants in Puccini’s *La Fanciulla del West* and *Manon Lescaut*” opublikowanym w tomie zbiorowym pt. *Words and Music*, wskazuję na różnice i podobieństwa między dwoma librettami oper Pucciniego, i na tych przykładach pokazuję, jak idea Stanów Zjednoczonych jako celu emigracji

funkcjonuje w wybranych tekstach kultury. W eseju „Melancholic Opera” podkreślam, że zbieżność czasowa stworzenia pierwszej opery oraz ustanowienia pierwszej osady europejskiej na terenie późniejszych Stanów Zjednoczonych jest również zbieżnością ideologiczną i wskazuje na znaczenie opery jako wyrażenia europejskich lęków na temat własnej tożsamości, która zmienia się w kontakcie z nowym kontynentem.

Rozwinięciem tych idei jest esej „*The Girl of the Golden West: European and American Fictions of California after the U.S. Conquest*”, który ukazał się w czasopiśmie *Polish Journal for American Studies*. Jest on omówieniem tytułowego tropu Dziewczyny z Zachodu, który znalazł różne manifestacje w kulturze, zarówno jako sztuka teatralna (na podstawie której zrealizowano cztery filmy), jak i opera. Stanowi on również punkt odniesienia dla powieści Susan Sontag *In America* oraz opowiadania Jeanette Winterson „Goldrush Girl”. Miejscem, w którym funkcjonuje trop Dziewczyny z Zachodu, jest właśnie Kalifornia; zmieniające się przedstawienie tego tropu łączy się ze zmieniającym się funkcjonowaniem Kalifornii jako tropu w kulturze.

Ostatnim z cyklu esejów poświęconych tożsamości kalifornijskiej jest „The Californian Exopolis: Hector Tobar’s and Tim Z. Hernandez’s Literary Interventions” opublikowany w czasopiśmie *The Watchung Review: The Journal of the New Jersey College English Association*. W eseju tym prezentuję kalifornijskie przestrzenie, które proponuję określić mianem *non-places* (za Markiem Augé). Przedstawiam mit Kalifornii jako rajskiego ogrodu i jego transmutacje we współczesnych powieściach, w których Kalifornia funkcjonuje jako przestrzeń heterogeniczna, chaotyczna i niejednoznaczna.

Wszystkie eseje wiąże idea badania tożsamości amerykańskiej i jej skondensowanej formy, tożsamości kalifornijskiej. Wszystkie też badają tę tożsamość, używając narzędzi krytyki psychoanalitycznej, gdzie strata jest podstawą do wytworzenia się tożsamości (za Zygmuntem Freudem i Judith Butler). Ewolucja mojego rozumienia tejże tożsamości znajduje najpełniejszy wyraz w monografii. Oplakiwanie straty jest sportretowane jako konieczny proces w samoocenie: melancholia i żałoba są niezbędne dla wytworzenia się tożsamości, a efektem ubocznym jest powstanie sumienia. W każdym z tekstów podejmuję się analizy innego aspektu tożsamości jako takiej, w szczególności tożsamości kalifornijskiej.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych.

Publikacje nieujęte w osiągnięciu habilitacyjnym (na które składają się monografia, tom współredagowany i eseje), dokumentują rozwój mojego pojmowania kwestii melancholii i

tożsamości emigranckiej. Wśród nich znajduje się monografia pt. *Melancholic Travelers: Identity and the Maternal* (Peter Lang, 2007), w której badam trop podróży w pisarstwie pisarek pochodzenia południowoazjatyckiego, używając narzędzi krytyczno-literackich wywodzących się z badań postkolonialnych. Moje zainteresowanie kwestiami melancholii i tożsamości w rozumieniu psychoanalitycznym i badania nad nimi podjęte są uwidocznione już w tematyce rozprawy doktorskiej, a następnie podjęte w następujących (samodzielnych) publikacjach:

“In the Name of the Father: Identity, Disruption, Difference. A Study of Jhumpa Lahiri’s *The Namesake*” w: *Mapping Literary Space(s)*, red. Wojciech Kalaga, Marzena Kubisz i Jacek Mydla. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2009. Str. 106-117.

“Utopian Project of Identity: The Case of Helena Modrzejewska”. *Anglica Wratislaviensia*, vol. 46, 2008, red. Anna Michońska-Stadnik. Str. 53-61.

“Narracje postkolonialne pisarek pochodzenia indyjskiego: rodzina w migracji” w: *Wielkie tematy literatury amerykańskiej*, vol. III, red. Teresa Pyzik. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2007. Str. 182-192.

“History vs. histories: Arundhati Roy’s *The God of Small Things* and Kavery Nambisan’s *The Scent of Pepper*”. *Anglica Wratislaviensia*, vol. XLIII, 2005. Str. 45-54.

“W poszukiwaniu głosu: postać dziewczynki w wybranych opowiadaniach pisarek pochodzenia indyjskiego”. *Er(r)go*, vol. VIII, 2004. Str. 109-121.

“American Journeys, Hybrid Subjects: Writers of Indian Origin Map North America” w: *Traveling Subjects: American Journeys in Space and Time*, red. Dominika Ferens, Justyna Kociatkiewicz. Kraków: Rabid, 2004. Str. 161-166.

Publikacje znamionujące zainteresowania kwestią miejsca jako przestrzeni teoretycznej generującej tożsamość to:

Interiors: Interiority/Exteriority in Literary and Cultural Discourse. Tom współredagowany (z Sonią Front). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, 2010. ISBN13: 978-1-4438-2280-0, ISBN: 1-4438-2280-9. 245 stron.

“The Orphic Myth and America: The Representation of Immigrants in Puccini’s *La Fanciulla del West*”. *Anglica Wratislaviensia*, vol. XLVIII, 2010. Str. 57-63. Idee z tego eseju zostały rozwinięte w późniejszych publikacjach poświęconych librettom operowym.

“Wywrotowe wersje kobiecości w kontekście południowoafrykańskim na przykładzie *Historii farmy afrykańskiej* Olive Schreiner” w: *Płeć w przekładzie*, red. Piotr Fast. Katowice, Częstochowa: Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, 2006. Str. 83-89.

Publikacje wywodzące się z zainteresowań badawczych sprzed doktoratu to:

“Science, Narration and Representation in Mircea Eliade’s Chosen Texts”. *Anglica Wratislaviensia*, vol. XXXVII, 2001. Str. 113-120.

“Koncepcja ciała biseksualnego jako przestrzeni teoretycznej w tekstach teoretycznych Judith Butler, Helene Cixous i Clare Hemmings” w: *Gender w humanistyce*, red. Małgorzata Radkiewicz. Kraków: Rabid, 2001. Str. 245-250.

W publikacjach tych istotna jest kwestia inności jako kategorii samookreślenia, oraz związków między różnymi rodzajami dyskursów (naukowego i powieściowego).

Publikacje, które dokumentują nowe ścieżki badawcze, koncentrujące się na badaniach posthumanistycznych literatury antropocenu to:

“Belonging to the Human and Non-human Animals in J.M. Coetzee’s Recent Novels”. Wydanie specjalne *C21 literature: Journal of 21st-century Writings*, vol. 6(1): “The Literature of the Anthropocene”, 2018.

“The Turn toward the Non-human in Susan Straight’s *A Million Nightingales*” (publikacja złożona do druku w *College Literature*).

“The City of the Anthropocene: A Literary Example. Arundhati Roy’s *The Ministry of Utmost Happiness*”, esej opublikowany w materiałach pokonferencyjnych konferencji pt. „The City: Images and Imaginaries”, zorganizowanej przez Universidad Carlos III w Madrycie.

“The Anthropocene, the Capitalocene, the Chthulucene: Some Literary Examples, esej opublikowany w materiałach pokonferencyjnych konferencji pt. *The Anthropocene and Beyond: Towards a Shared Narrativity in Interdisciplinary Research*, zorganizowanej przez Shue Yan University, Hong Kong, str. 437-450.

6. Działania dydaktyczne oraz popularyzatorskie

Wynikiem mojego zainteresowania literaturą i kulturą amerykańską, a w szczególności tożsamością kalifornijską, są nie tylko przedstawione publikacje, ale również wykłady, które

wyłosiłam pod auspicjami programu Erasmus w ramach mobilności kadry akademickiej (Uniwersytet w Modenie Włochy, oraz UNED w Madrycie, Hiszpania), oraz w ramach programu Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej „Mentoring”, który umożliwił mi przedstawienie moich badań kadrze oraz studentom na Kalifornijskim Uniwersytecie Stanowym w Fullerton. Przygotowałam również cykl wykładów wygłoszonych dla studentów Instytutu Filologii Angielskiej we Wrocławiu w ramach przedmiotu opcjonalnego na studiach magisterskich pt. „Wczesna literatura kalifornijska”. Obecnie przebywam na stypendium badawczym na Uniwersytecie Karola III w Madrycie, gdzie również miałam okazję wyłosić serię wykładów tematycznie związanych z tożsamością kalifornijską i jej przedstawieniami w literaturze.

Po doktoracie prowadziłam badania na Uniwersytecie Loyola Marymount w Los Angeles (trzymiesięczny program Fundacji Kościuszkowskiej), w King’s College w Londynie (status profesora wizytującego, badania we współpracy z muzykologiem prof. Rogerem Parkerem), oraz w Instytucie Johna F. Kennedy’ego na Wolnym Uniwersytecie Berlińskim (kwerenda biblioteczna).

W trakcie całej kariery naukowej wyłosiłam 40 referatów na konferencjach krajowych i międzynarodowych. Uczestniczyłam w komitetach organizacyjnych dwóch międzynarodowych konferencji jako członek komisji programowej. Na pięciu konferencjach w Polsce i za granicą pełniłam funkcję prowadzącej sesje tematyczne (chairperson).

Jako adiunkt w Instytucie Filologii Angielskiej uczestniczyłam w przygotowywaniu egzaminów licencjackich (kończących studia na etapie licencjatu) oraz w obronach prac magisterskich zarówno w charakterze promotora prac, jak i recenzenta. Regularnie uczestniczyłam w posiedzeniach komisji rekrutacyjnych na studia magisterskie w trybie stacjonarnym i niestacjonarnym.

Zaprojektowałam i poprowadziłam trzy seminaria magisterskie wraz z odpowiadającymi im zajęciami specjalizacyjnymi: w 2007/8 „Ethnicity, Gender, Post-coloniality” (w trybie stacjonarnym); w 2009-2011 „Southern Writers of the Post-war Era” (w trybie niestacjonarnym) i w 2011-2013 „Transatlantyckie fantazje” (w trybie niestacjonarnym). Wypromowałam 36 prac magisterskich.

W latach 2009-2014 pełniłam funkcję sekretarza regionalnego Ogólnopolskiej Olimpiady Języka Angielskiego dla uczniów szkół średnich. Moje zadania polegały na koordynowaniu prac na poziomie regionalnym w okręgach dolnośląskim i opolskim, przy udziale ok. 120 szkół średnich.

W latach 2008-10 uczestniczyłam również w pracach przygotowawczych i w komisji oceniającej znajomość języka angielskiego oraz wiedzy na temat krajów anglojęzycznych organizowanej przez Gazetę Wyborczą, dla wybitnie uzdolnionych licealistów z Wrocławia i regionu.

W Wyższej Szkole Filologicznej we Wrocławiu oraz w Wyższej Szkole Menedżerskiej w Legnicy regularnie prowadziłam autorskie seminaria licencjackie (pt. „Truman Capote” w 2009 roku, “Writers of Indian Descent: Postcolonial Perspective” w 2010 roku i “American Postwar Southern Writers” w 2011 roku) i uczestniczyłam w egzaminach kończących studia z dyplomem licencjackim jako promotor i recenzent.

Obecnie, przebywając na stypendium badawczym programu europejskiego Marie Curie – Conex, zostałam poproszona o zaprojektowanie i poprowadzenie zajęć dla studentów międzynarodowych, przybliżających im m.in. literaturę polską. W semestrze zimowym 2018/19 prowadzę zajęcia zatytułowane „Perspektywa gender we współczesnej literaturze europejskiej”.

Do działalności popularyzującej naukę zaliczam również napisanie sześciu recenzji monografii naukowych, opublikowanych w czasopismach badawczych o zasięgu międzynarodowym, takich jak *The Journal of Popular Film and Television*, *The Journal of American Culture* czy *The European Legacy*; a także tłumaczenia tekstów naukowych i literackich.

Jestem recenzentem esejów krytycznych dla czasopisma *Kultura-Historia-Globalizacja / Culture-History-Globalization* (oficjalna strona: www.khg.uni.wroc.pl). Zostałam także poproszona o recenzowanie projektów wydawniczych dla londyńskiego wydawnictwa naukowego Bloomsbury.

Katarzyna Nowak-McNiece